

LEDARE

Ledare: Demokraterna tappar mitten och södern

PUBLICERAD 2004-01-07

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Skaffa nyhetsbrev

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Är demokraterna åter på väg att begå politiskt självmord? Mycket tyder på det vid ingången till valåret 2004. Partiets aktivister tycks på väg att välja en kandidat och en politik som inte kan vinna presidentvalet mot George Bush, men som kommer att dra med sig ytterligare förluster i senatsvalet.

Hos europeiska medier ligger alla sympatier hos det demokratiska partiet, medan all antipati riktas mot den republikanske presidenten. Den verklighetsbild som detta skapar gör regelmässigt valutslagen i USA till något av en gåta.

Européer vet åtskilligt om det republikanska partiets egenheter. De vet nästan ingenting om varför förnuftiga väljare i mitten har svårt att rösta på demokraterna.

Howard Dean, märkligt nog med stöd av Al Gore, har dragit nästan hela fältet av demokratiska presidentkandidater vänsterut - bort från det centrum som gav Bill Clinton åtta år vid makten. Häromveckan angrep Dean öppet Clintons politik som president. Han hävdade att Clinton varit alltför anpasslig i förhållande till republikanerna, ägnat sig åt "skadekontroll" i stället för att driva en ren, radikal linje.

Vad var det då Clinton gjorde och som Dean ogillar? Clinton verkade för frihandel - Dean vill behålla ståltullarna, riva upp världshandelsavtalet och liksom de övriga demokratiska presidentkandidaterna (utom Lieberman) bygga en skyddsmur runt amerikansk industri. Clinton sökte sänka skatterna på medelklassen och främja entreprenörskap - Dean föreslår kraftigt höjda inkomstskatter och går emot alla ansträngningar att via kapitalbeskattningen stimulera investeringar och företagsdynamik. Clinton drev arbetslinjen i stället socialhjälpberoende - dagens ledande demokrater domineras åter av bidragstänkande. Clinton försökte hålla viss distans till de intressegrupper som ofta behärskar det demokratiska partiet, främst de offentliganställdas fackförbund och skadeståndsadvokaterna - Dean har liten sådan distans och Dick Gephardt ingen alls.

Till det här kommer att Dean har gått i spetsen för motståndet mot Bushadministrationens linje att aktivt jaga terrorismen i dess baser. Dagen efter att Saddam Hussein hittats i sitt rätthåll förklarade Dean att Amerika inte är säkrare för att Saddam nu är

infångad. I en intervju i mellandagarna förklarade Dean att han inte var beredd att säga att Usama bin Ladin är skyldig förrän en jury i domstol fastställt det. Joe Lieberman, den ende som påtagit sig rollen att försvara en centrumlinje för demokraterna, har angripit Dean med två meningar som borde vara tillräckliga för att stoppa denne som presidentkandidat:

"Med Dean i Vita huset hade Saddam alltså varit kvar som tyrann i Bagdad."

"Den man som inte ville föra krig mot Saddam Hussein vill i stället starta ett världshandelskrig."

Bill Clinton fann en "tredje väg" för demokraterna, på samma sätt som Tony Blair för brittiska Labour. En viktig del av den handlade om värdegrund, att engagera sig för brottsoffren mer än för brottslingarna, att plädera för de hårt arbetande mer än för bidragssökande, att hävda vikten av en disciplinerad kunskapsskola, att våga gå emot de nedbrytande budskapen i delar av rapmusiken även i närvaro av svarta aktivister, att stå för säkerhet för nationen.

Den tredje vägen har visat sig kunna vinna val, eftersom dess värden har bred appell hos folk i allmänhet. Demokraterna är nu på väg att än en gång glömma den erfarenheten. Det gör partiet särskilt sårbart i amerikanska södern, där misstron redan är stor.

I en starkt kritisk bok visar den demokratiska senatoren och förre Georgia-guvernören Zell Miller vad som har hänt demokraterna i sydstaterna. I fyra presidentval från 1968 och framåt har demokraterna misslyckats med att vinna någon enda av de elva klassiska sydstaterna: 1972 (McGovern), 1984 (Mondale), 1988 (Dukakis), 2000 (Gore). Hubert Humphrey vann Texas 1968, men ingen av de övriga tio delstaterna, Carter endast sin hemstat Georgia 1980. Clinton klarade fyra av tio 1992 och 1996.

Demokraternas lutning nationellt valåret 2004, bort från Clintons mittenpolitik, ger små utsikter till framgång i södern.

Fem demokratiska sydstatspolitiker med stark personlig ställning lämnar nu senaten: John Breaux (Louisiana), Zell Miller (Georgia), Ernest Hollings (Syd-Carolina), Bob Graham (Florida) och John Edwards (Nord-Carolina). Republikanerna har stor chans att vinna i flera, kanske alla, av dessa senatsval och säkra majoritet i senaten. I representanthuset har de nästan säker fortsatt majoritet, genom att numera 98 procent av kongressmännen omväljs, så som valdistrikten är dragna.

Flyttströmmarna gör att sydstaterna har en stadigt växande andel av USA:s befolkning, nu drygt en tredjedel. Utan anklag i den växande tredjedelen av USA blir demokraterna inte längre ett parti för hela nationen. Därav titeln på Zell Millers bok: "A National Party No More".

Hans Bergström är docent, f d chefredaktör och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. Han bor i Florida, USA

TEXT

Hans Bergström

